

Nr.58 Stora Hargs ryttartorp (2:a livgrenadjärregementet, Västanstångs kompani.)

Lars Persson nämns i GMR 1692-1699. Han omkom sannolikt i Karl XII:s krig mot Ryssland. 1706 nyrekryterades kavalleriet. Nu står **Lars Boman** för Harg.

Per Hahrbom hette ryttaren fr.o.m. GMR 1712. Här beskrivs hästen som en brun skimmel 6 år gammal. Den håller "fullt mål". Per blev ryttare vid 25 års ålder. Han och/eller hästen kasserades 11 apr. 1719, kan man tyda den f.ö. oläsliga skriften till, och han efterträddes då av

Jöns Färman. 1729 hette rusthållaren Petter Busk och Jöns uppges vara 38 år och gift. Han hade då tjänstgjort i 19 år. Häst vakant står det. Augment uppges. (Augment innebär, att rusthållet fick hjälp från en anna gård, ett augmentshemman.) 1733 nämns "unge Petter Busk" tills. med korpralen P B som rusthållare. Något händer den 3 sept. 1733. Dör korpralen Petter Busk? Eller Jöns? Hur som helst så kommer en ny ryttare vid namn

Lars Harling. Han är 22 år och ogift. Han finns med i 1737 års husförhör. Den 11 okt 1742 dog Lars Harling. Troligen i kriget mot Ryssland. Han finns inte införd i dödboken.

Han efterträdes av **Erik Harling**, 25 år gammal och ogift står det i GMR 1744. Han har då tjänstgjort 1 2/3 år. Han var född 1713. Han hade en hustru vid namn Brita, född 1723, och tre barn, Pär född 1745, Stina född 1747 och ytterligare en son 1750. Modern född 1688 bor också där, står det i längden 1749-1751. Den 6 mars 1753 hade Petter Busk överlåtit rusthållarskapet till sin son, Hans Persson Busk.

Hästen beskrivs som gul valack med korta extremiteter och den är 15 år.

Den 21 juni 1758 dör Erik och det står vakant på Harg 58. Han finns inte i dödboken.

Inte förrän i GMR 1764 nämns en ny ryttare, **Magnus Halling**. Nu står även Hans Persson Busk bror Per Persson Busk som rusthållare. Magnus har tjänstgjort 6 1/2 år och han är nu 31 1/2 år.

Om hästen står det att det är "en mörkbrun smaloch smärt om benen." Den är 15 år gammal. Den dör av ett skott 11 aug. 1770 och sedan finns det ingen ny häst nämnd.

Magnus Halling var 175 cm lång. (5 fot 11 tum) I 1773 års längd står hustrun Ingrid Nilsdotter, 42 år med, liksom sönerna Per 12 år, Nils 10 år och Magnus 4 år. Det verkar som om Magnus dog den 2 jan 1776. Kan inte tyda dödsorsaken. Hela familjen är struken i A1:4, 1775-1778. Sista anteckningen om kyrkobesök rör 1775.

Den 25 apr. 1777 antogs **Anders Hougner**. Som rusthållare står änkan Christina Johansdotter för 2/3 och Daniel Busk för 1/3. Ägarförhållandena är ombytta i följande GMR (1781) Där får man också veta att Anders är 27 år, har tjänstgjort i 4 och har lagom klarat längdgränsen, d.v.s. 165 cm (5 fot 7 tum). Han är gift. F.ö. finns några oklara anteckningar om transport från rote 55 (Solmark) den 16 mars 1779. Det ser ut som om han kom den 2 juni 1779. Men han står antagen redan 1777. Om man däremot tittar i längderna, så är han inte införd förrän 1779-1780. Han kom med attest från Rappestad 2 nov. 1779 står det. Då bor det en änka i torpet med tre barn. Anders var född i Viby 1753 och hans hustru Anna Larsdotter i Gammalkil 1749. Deras barn: Peter född 1780, Stina Cajsa född 1783 och Nils född 1788. Anders Hougner dog 13 okt. 1789. Han finns inte nämnd i dödboken och då får man anta, att han dött i kriget mot Finland.

När nästa knekt kommer till torpet, bor änkan kvar ett tag med de tre barnen, men de flyttar sedan till Kullen.

Den 2 dec. 1789 kom **Lars Hougner** som då var 28 år, hade tjänstgjort ett år och var ogift. Han var 168 cm lång (5 fot 8 tum). Lars, som var född i Veta, gifte sig 1790 med Stina Jönsdotter, född 1757 i Harsta. De kom båda från Sjögestad. Sonen Jöns föddes 1790. Omyndiga Hedvig Christina Busk står nu som rusthållare. 22 maj 1797 finns en svårläslig anteckning på Lars. Det står någonting om Ryssland men ingen anteckning i dödboken.

Samma dag finns på rytartorpet **Petter Skön**. I GMR 1803 skrivs han som 27 år, 6 tjänsteår, 175 cm lång (5 fot 11 tum) och ogift. I längden A1:11 uppges det, att Petter kom från Viby 1800. Han var född 19 sept. 1775 i Viby. Hans hustru Annika Persdotter var född 1773 i Viby. De gifte sig 1797. På två år 1804 och 1805 utplånades nästan hela familjen! Maja Cajsa, som föddes i Viby 1798 dog 20 sept. 1805 i lungsot. Christina, född 2 mars 1801 dog 7 jan. 1804 av slag, Johannes, född 27 sept. 1803 dog 23 jan 1804 av "okänd barnsjukdom" och Stina, född 1 mars 1805 dog av samma orsak 14 juni 1805. Petter själv dog 25 dec. 1804 av lungsot även han. Petter ersattes den 25 maj 1805 med **Peter Harling**. I GMR 1817 är rusthållaren Pastor Setterberg. Korpral Peter Harling står det. Han har tjänstgjort 12 år, är gift, är 33 år gammal och 168 cm lång (5 fot 8 tum). År 1820 har Setterbergs arvingar rusthållet och 1827 C H Curman. I GMR 1827 står det, att Peter begär och får avsked för ådragen sjuklighet i kronans tjänst, att han lidit skeppsbrott vid Gävle 1808 och att han är utfattig med flera barn. Han har tjänat utmärkt väl och anmäls till underhåll.

Från Sjögestads födelsebok: "Natten mellan 6 och 7 sept. 1783 föddes rytaren Ahlgrens och hans hustru Stina Nilsdotter barn på Alorps ägor, döptes den 7 d:o och kristnades Peter" Första husförhörslängden för Sjögestad börjar 1797 och då är det en annan rytare på Alorps ägor och Peters familj bor inte kvar där.

När Peter kom till rytartorpet i maj 1805, bodde förutom ovan nämnda Petter Schöns änka Annika med sina två ännu levande men sjuka barn, även en sjuklig dräng och hans dotter där. Annikas sjuka barn dör samma år och den 14 febr. 1806 gifter hon sig med nye rytaren Peter. De får en dotter, Anna Stina den 21 sept. 1806. Men även hon dör av lungsot den 7 dec. 1806. Några veckor innan, 25 nov. 1806, dör hennes mamma Annika endast 33 år gammal också hon av lungsot.

Peter gifter om sig 31 maj 1807 med Maja Persdotter, född i Ö. Tollstad 1772. Maja var då piga i Gismestad. Hon dör barnlös, 28 år gammal den 5 okt 1810 av bröstfeber (lunginflammation). Mellan 1808 och 1809 är Peter utkommenderad (krig mot Ryssland) och då bor ytterligare sju personer, varav fyra barn i torpet. Peter överlever ett skeppsbrott i Gävle 1808.

Den 31 mars 1812 gifter sig Peter för tredje gången. Han har blivit befordrad till korpral och bruden, Catharina Hellström, född i Godegård 14 eller 19 aug. 1777, är piga i Sköldstad. De får flera barn: Samuel född 20 jan 1813, Johan Fredrik född 10 apr 1815, död 25 mars 1816 av slag, tvillingarna Nils och Stina Cajsa födda 29 maj 1817. Tvillingarna levde inte många dagar. De dog av "okänd barnsjukdom" 2 juni resp. 31 maj 1817.

1813 är Peter åter i fält. Det var i Napoleonkriget. Då bodde två kvinnor med var sitt barn "inhyses" i torpet. Det finns en inhyses änka med två barn även i längden 1816-1819. I längden A1:16 1825-1830 står det, att Peter avskedats för sjuklighet och är "ur mantal". Även hustrun är sjuklig. De flyttar till Matorpet, där de är "inhyses och utfattiga" Samuel flyttar hemifrån.

Peter dog 4 juni 1833. Jag hittade en utförlig beskrivning i dödboken (C:4):

"Peter Harling föddes 8 sept. 1783 i Sjögestad. Blev vid 20 års ålder soldat. Tjänste kronan i 22 år. Led skeppsbrott vid Gävle 1808. Bevistat flera kampanjer. Tog avsked 6 juli 1827. Varit 3 ggr gift. Sista ggn med Catharina Hellström i 21 år. Har med henne haft 5 barn av vilka blott äldste sonen lever. Har under livstiden varit korpral, men degraderad för fylleri. Varit en rask och flink arbetare men ...ligen begiven på brännvin. Begravd den 16" Han dog av förkylning (!) nära 50 år gammal. I början av 40-talet flyttade Catharina ännu en gång. Hon blev inhyses på Gustads Militieboställe Norrgården. När hon dog den 30 juni 1849 skrev prästen:

"Hennes far var mjölnaren Carl Hellström sedermera på Ekströmmen i Rappestads socken och dess hustru Carin Andersdotter. Gift 1812 med livgrenadjären från St. Harg Peter Harling. Änka 14 apr. 1833. Hade med honom 5 barn, varav blott en son lever. Hade ett stilla, fredligt, gott och kristligt sinne. Utmärkt väl känd. Begravdes 6 juli." Dödsorsaken uppges vara bröstsjukdom. Hon blev 71 3/4 år.

Näste knekt är **Anders Harling**. Han antogs den 27 nov. 1827 och kom från Slaka 1828. Han var född i Skärkind 28 okt 1807 och blev soldat som 20-åring. Så detta var hans första tjänst. Han var 173 cm lång (5 fot 10 tum). Hans tidigare namn var Anders Svensson.

Hans rusthållare hette C H Curman fram till GMR 1834, då Curman arvingar tar över. Från GMR 1840 nämns Nils Månson i Åsarp som rusthållare. Fältkamrer Strömberg finns i GMR 1847 och i 1850 och 1853 är det kronofogde Ygberg på posten som rusthållare. Han efterträds av Anders Persson och Nils Nilsson 1/2 var.

"Sjuk på sjukhuset" står det vid Anders i GMR 1840. I GMR 1863 : "Begär och får avsked såsom gammal och sjuklig enl. läkarintyg. Anmäler sig till underhåll genast. Tjänat utmärkt väl". Han avskedades vid generalmönstringen den 23 juni 1863.

Enligt husförhörlängderna gifte sig Anders 1828 med Lena Cajsa Lindgren, som var född 1805 i Harg. Deras döttrar: Anna Lena född 3 okt 1830, Carolina född 28 juni 1833, Johanna född den 11 aug. 1837.

Både Anders och Lena Cajsa hade betygen a,a,ab,b. Anders fick inte vara gratialist så länge. Redan 26 okt. 1863 dog han av en bröstsjukdom. Sju månader därefter dog hustrun Lena Cajsa av smittkoppor.(23 maj 1864)

Den 29 sept. 1863 antogs **Johan Hag**. Han hette tidigare Johan Olofsson och var född i Vikingstad 25 mars 1844. I födelseboken står brännmästare Olof Olofsson och hustrun Maja Greta Danielsdotter som föräldrar. De bodde i Gatan på Sköldstads ägor.

Johan var 22 1/4 år, hade tjänstgjort 2 3/4 år och var mycket lång; 202,5 cm (6 fot 10 tum) Är det möjligt?

Från GMR 1869 var det Nils Nilssons sterbhus som tillsammans med Anders Persson delade på rusthålllet. Under några år var Anders Persson ensam och i GMR 1876 står E TH Ernander som rusthållare. I samma rulla står det "kommenderad till Karlskrona" på Johan. Samma sak i nästa rulla (GMR 1879) Så slutar rullorna med året 1884. Men man får uppgifter i husförhörlängderna i stället. Här benämns han Karl Johan Hag. Hans hustru hette Fredrika Schill och var född i Vårdnäs 10 juni 1848. De gifte sig 1867 och fick sju pojkar och en flicka: Karl Fredrik född 20 dec. 1868, Johan Alfred 24 dec. 1870, Gustaf Adolf 5 mars 1873, Axel Edvard 23 maj 1875, Per August 14 jan. 1878, Anna Lovisa 4 maj 1880, Hans Olaus 23 juni 1883 och Oskar Ludvig 17 sept. 1885. Karl Johans betyg var ab,b,b,b och Fredrikas a,a,ab,b. Från 1865 till 1871 bodde där också en piga från Gammalkil, som var dömd för brott mot sjätte budet. Hon hade nämligen 1849 fött en oäkta son. Sonen Johan Alfred emigrerade till N. Amerika 28 okt. 1886 och övriga familjen följde efter 20 mars 1889.

Först 1891 kom sista knekten. Det var **Anders Peter Hag** och han kom från Gammalkil. Han var född där 29 sept 1870 och hade betyg c i innanläsning och c i kristendomskunskap. Han gifte sig 23 okt 1892 med Elin Alexandra Johansdotter, som hade godkända betyg och var född i Nykil 1 juli 1868. I nästa längd har även Anders Peter godkända betyg! Barnen hette Arvid Leonard född 26 nov. 1894 och Märta Maria född 31 mars 1896. Anders Peter kom från en livgrenadjärsläkt. Hans far, Anders Petter Danell var stationerad i Snår, Ö. Krångstad på Bogårdens ägor i Gammalkils förs. och farfar, Anders Glad i torp 91 på Kullersbo ägor i Björkeberg.

I 1910 års församlingsbok bor en maskinist med fru och 5 barn i ryttartorpet, som nu fått namnet Skogaholm.

